

NA OKRAJI

TEMNÉHO

Leo
Vardiashvili

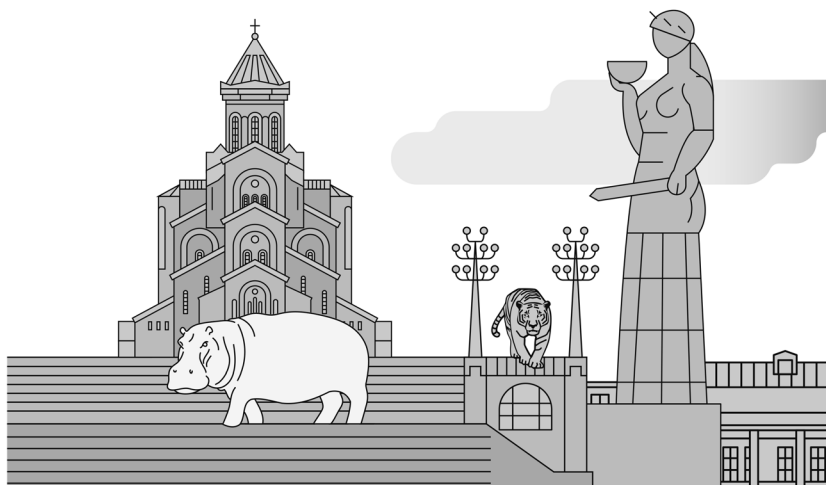
LESA

NA OKRAJI TEMNÉHO LESA

Leo Vardiashvili

Preložila Veronika Matúšová

Leo Vardiashvili
HARD BY A GREAT FOREST

Copyright © 2024 by Leo Vardiashvili
All rights reserved.

Cover design © Juraj Vačko

Translation © Veronika Matúšová, 2025

Slovak edition © DOT. vydavateľstvo, s. r. o., 2025

ISBN 978-80-69071-25-4

Mojim rodičom – Tine, Malkhazovi a Ketino.

*Mohol by som prežiť tisíc rokov
a nikdy by som nemal vašu odvahu.*

Človek bez histórie je strom bez koreňov.

Anzor Sulidze

KDE JE EKA?

„Kde je Eka?“ spýtali sme sa určite aspoň tisíckrát.
„Naša mama ostala, aby sme my mohli ujsť.“

Viete, vojna prekoná väčšinu vecí. Uvedomíte si, že salva výstrellov z AK-47 priamo na vašej ulici potlačí takmer všetky ostatné starosti. V noci sme počuli streľbu a ráno videli lesknúce sa pliešky na chodníku, ako keby po celom Tbilisi pršali nábojnice. Zatiaľ to znie v pohode.

No keď rovno za oknom vašej spálne prelomí nadzvukovú bariéru zatúlaná protitanková strela a s výkrikom vymaže z povrchu zeme potraviny na rohu a celú rodinu, ktorá žila nad nimi, začnete plánovať. Naši rodičia, Irakli a Eka, naplánovali, ako nás všetkých dostať preč, rozvod-nerozvod.

Dostať sa z krajiny zahŕňalo pokútne podplácanie, ukradnuté vycestovacie doložky a sfalšované doklady. Všetky peniaze, ktoré rodina horko-ťažko naškrabala, ledva stačili jednému rodičovi a nám, deťom. Eka ani nemala pas. Spolu by sme z krajiny neodišli.

Občianska vojna sa zatiaľ rozbíhala, diery po guľkách v známych miestach a ľuďoch už viac neprekvapovali. Museli sme odísť. Eka ostala a my sme ušli s Iraklim.

Tak sme so Sandrom ostali bez matky. Ja som mal osem a Sandro o dva roky viac. V tom veku ten rozdiel predstavoval celý oceán skúseností. No aj napriek tomu Sandro nemal ani tušenia, čo znamená „bez matky“, a ja tiež nie.

Keď sme dorazili na kapitalistické brehy Veľkej Británie, nevitáli nás žiadne fanfáry. Strčili nás rovno do ubytovne pre utečencov v Croydone. V tom chladnom sklade s poschodovými posteľami, so spoločnými záchodmi a s kupónmi na stravu strašili na chodbách nervózne tváre.

Napokon niekde hlboko v útrobach stroja na ministerstve vnútra zapadli do seba dve kolieska, prebudila sa obrazovka a nám pridelili status utečencov s nápisom *Tottenham, N17* vytlačeným na našej zložke.

V tých počiatočných dňoch sme sa potulovali po cudzom meste. Tottenham v roku 1992 nebol ten Londýn z našich predstáv. Nijaké cylindre, nijaký smog, nijaký Holmes, nijaký Watson, nijaké dámy, nijakí džentlmeni ani čaj o piatej. Nie pre nás.

Žili sme v odlišnom Londýne. V tom našom ľudia nadávali a pľuli, pili, hádali sa a smiali podráždenými výbuchmi. Hovorili čudné slová s prízvukmi, ktoré sme nedokázali rozlúštiť. Kráčali zohnutí pod váhou hladných krkov, nezaplatených účtov a „koľko dní ešte ostáva do výplaty“?

Náš tata kráčal medzi nimi. Náš Irakli, muž na mori bez kompasu hľadajúci ženu, ktorú sa mu podarilo stratiť dvakrát. Najprv Eku stratil pri rozvode zahalenom rúškom tajomstva. Potom pri občianskej vojne, ktorá ich jedným dychom spojila a znovu rozdelila.

„Kde je Eka?“

„Čoskoro, chlapi. Vrátí sa k nám,“ vravieval Irakli. Sľub, ešte nie lož.

Úplne sa zodral v snahe kúpiť Eke cestu von. Oberal ovocie,

maľoval steny, dokladal regály v skladoch, potil sa a drel v bezmenných, bezokenných továrňach po severnom Londýne.

Tie zamestnania ho nenápadne, osudovo opotrebovali. Sledovali sme, ako zvetráva. Raz zaspal za stolom s lyžicou na polceste k ústam. Veľmi sme sa smiali. Niekedy sa na niečom musíte smiať, aby ste to obrali o moc.

Ušetriť si tisíce po librách a penciach je ťažké. Ešte ťažšie je poslať to, čo ste naškrabali, do krajiny v plameňoch. Gruzínsko sa zožieralo zaživa – neboli tam banky, čo by stáli za reč, nefungovala pošta. Tých z nás, ktorí unikli, nenadchýnala myšlienka vrátiť sa do vojnovnej zóny.

Irakli nejako našiel niekoho, kto bol ochotný tam za poplatok zaletieť. Bol to vysoký chudý muž s úprimnými očami. Vyzeral čestne a hovoril správne veci. Držal cigaretu čudným spôsobom. Jedol u nás a pil u nás. Vzal naše libry a pence pre Eku a odišiel, usmieval sa a potriasal rukami. Na chvíľu sme sa prestali pýtať, kde je Eka.

Nepamätám si, ako sa ten čestný muž volal, ale v mojich snoch tisíckrát umrel mojou rukou. Peniaze sa k Eke nikdy nedostali a toho čestného muža sme už nikdy nevideli. Irakli pil a raz v noci sme z izby počuli, ako rozbil konferenčný stolík. Na druhý deň ráno sme našli stolík zlepený dokopy a Irakli bol nazad v práci.

Jeho úsilie kúpiť nám mamu sa zmenilo na zúfalstvo. Napäté rozhovory po telefóne, niekedy po gruzínsky, inokedy lámanou angličtinou, tlmené zavretými dverami a často ukončené rozhnevaným burácaním Irakliho hlasu.

Po dome sme nachádzali čudné indície. Telefónne šnúry vytrhnuté zo zásuviek, podivné preliačiny v omietke, červené účty z banky roztrhané a zastrčené pod sedačkou a malý šrapnel, ktorý ostal po kuse riadu, čo niekto rozbil a narýchlo upratol.

„Nešikovný tata,“ povedal iba. „Aký som len nešikovný.“

Vtedy sme tomu nerozumeli, ale teraz už áno. Irakli skúšal čokolku, aby kúpil Eke slobodu. A nedarilo sa mu to.

„Kde je Eka?“ Nechceli sme sa pýtať, ale nemohli sme si pomôcť.

„Pracujem na tom, chlapci.“

Necelý rok po príchode do Londýna sme začali chodiť do školy a to stálo peniaze. Stará práčka sa v tú zimu pokazila a to stálo peniaze. Iraklimu spadla na nohu škarobetonová tvárnica a dva biedne mesiace nemohol pracovať. To stálo veľa peňazí. Nejaké peniaze sa k Eke dostali, ale nikdy nie dosť. Aj veci v Gruzínsku niečo stáli. A tak to šlo.

Počas ďalších šiestich rokov sme Eku strácali kúsok po kúsku. Strácali sme ju v prospech účteniek za benzín a potraviny, lístkov na autobus a peračníkov, učebníc a školských uniforiem.

Irakliho sľub pomaly horkol, až u nás jedného slnečného januárového rána zazvonil telefón. Eka zomrela. Ušiel nám previnilý výdych od úľavy. Už sme sa viac nemuseli pýtať. Irakli nám mohol prestať sľubovať ľži.

Kým sme sa plahočili vlhkou britskou zimou bez snehu, niekto mu stíšil hlasitosť. Vošiel do izby, poobzeral sa a odišiel bez slova. Pozeral televíziu s neprítomnými očami, hrnček s kávou mu chladol v ruke. Riad prestal miznúť.

Náš tata v tú zimu priamo pred našimi očami zostarol o desať rokov. Úľava prešpikovaná pocitom viny mu všetky vlasy náhle premenila na sivé. Ani raz sme ho nevideli plakať, ale často vybehol z miestnosti niečo náhle vybaviť.

„Už do teba niekedy udrel blesk, kamarát?“ spýtal by sa vás, keby ste ho vtedy stretli.

Šibnutý Východoeurópan, pomysleli by ste si – horúčkovitý záblesk v očiach a čudný prízvuk, ktorý ste nevedeli nikam zaradiť.

„Máš väčšiu pravdepodobnosť, že do teba udrie blesk, ako že stretneš Gruzínca mimo Gruzínska.“

Možno by ste sa zo slušnosti zasmiali.

„Sám som to prepočítal.“ Poťukal si po spánku. „Máš veľké šťastie, kamarát.“

Oči by sa mu zaleskli.

„Ale aj véeééľkú smolu.“

Počkal by, kým sa spýtate prečo.

„Lebo pravdepodobnosť, že vyhráš v lotérii, je oveľa väčšia.“

Mohol si byť milionár, kamarát. Namiesto toho si sa stretol so mnou.“

Zasmial by sa, nahlas a od srdca. A vy tiež.
„Pozývam ťa na drink, ako ospravedlnenie.“

PO TOM TELEFONÁTE O EKE bolo ťažké nájsť správne slová, ako o nej hovoriť, a ešte ťažšie povedať ich nahlas. Preto sme uzavreli nevyslovenú dohodu, že našu matku nebudeme vôbec spomínať.

Dohoda nám dobre slúžila dlhých jedenásť rokov. Minulý rok ju však Irakli začal porušovať. Vravel o miestach, kde boli s Ekou, o parkoch a kaviarňach, kde trávili čas, o chodníkoch a cestičkách, ktorými kráčali po Tbilisi. Deň za dňom strácal záujem o budúcnosť a oči sa mu zaplňali minulosťou.

Často si pozeral lety do Tbilisi. Niekoľkokrát si kúpil letenky, ale nevyužil ich. Ani sa len nepobalil. Vyzeral, že sa bojí.

„Tí ľudia prechovávajú nenávisť až za hrob.“

Nechcel nám povedať, koho myslí „tými ľuďmi“. Predpokladali sme, že ide o starých priateľov alebo známych, ktorých sme urazili tým, že sme ušli, keď oni nemohli.

Pri ďalšom pokuse odsúdenom na neúspech si Irakli zbalil kufor. Dokonca vyšiel z domu. Vrátil sa o niekoľko hodín celý zahanbený a mlčky. Priznal, že keď ohlásili jeho let, iba ostal sedieť na sedadle a sledoval, ako všetci ostatní nastupujú. Keď vyhlásili jeho meno z ampliónov, zdvihol sa a odišiel.

S každým pokusom sa však čoraz viac približoval, až jedného dňa odišiel na Heathrow a nevrátil sa. Neozval sa, kým nepristál v Tbilisi. V prvých správach z Gruzínska skákal z jednej témy na druhú s nervóznou energiou, ako keby to nedokázal celé dostať do srdca.

„Nemôžem uveriť, čo tu vidím. Proste nemôžem,“ vravel nám do telefónu.

To, čomu presne nemôže uveriť, vysvetľoval len s ťažkosťami. So Sandrom sme ho na dva mesiace nechali tak. Obaja sme mali

po dvadsiatke, žili sme vlastné životy a necítili veľkú túžbu po dávno stratenej domovine.

Irakliho telefonáty a e-maily medzičasom zredli, ale nedávali sme na to pozor. Donútil nás k tomu až jeho posledný e-mail.

Chlapci,

urobil som niečo, čo sa nedá vrátiť späť.

Musím odtiaľto ujsť, kým ma tí ľudia nájdu. Možno v horách budem v bezpečí.

Nechal som po sebe stopy, ktoré sa nedajú zmazat.

Nesledujte ich.

Lúbim vás najviac, ako viem.

Irakli

Tá správa nedávala zmysel. Medzi slovami sa skrývalo niečo zlovestné. „Tí ľudia“? Kto naháňal Irakliho? Aké stopy? A hory – väčšina Gruzínska je jedna poondiata hora.

Volali sme, posielali e-maily, ale nedostávali žiadnu odpoveď. Sandro celé týždne otravoval tbiliskú políciu, britskú ambasádu a hocikoho iného, kto bol ochotný si ho vypočuť. Dokonca presvedčil charitu pre bezdomovcov, aby rozvešala plagáty po Tbilisi. Na plagátoch bola Irakliho fotka a odkaz, aby sa nám ozval.

Plagáty s fotkami nezvestných vylučujú nespochybniteľnú arómu plaču nad rozliatym mliekom, ale Sandrovi som nič nepovedal. Hľadanie Irakliho mu zaberalo všetok čas. Možno Irakli tie plagáty videl, možno nie. Možno už vtedy nebol v Tbilisi, možno ešte áno. Nemali sme to ako vedieť, nie z Londýna. A presne takto uvažoval aj Sandro – vyrazil do záchranej akcie ako vždy.

Rozhodol sa tiež odísť do Gruzínska. Nebolo tam živej duše, ktorá by mu mohla pomôcť, naša rodina za tých sedemnást rokov, čo sme boli preč, úplne vyhynula. Staré mamy, starí otcovia, strýkovia, tety, bratrance a sesternice zhasli ako lacné vianočné

svetielka. Zmeškali sme všetky pohreby. Keď sa utečenci vrátia do krajiny, z ktorej ušli, ľudia zdvihnú obočie. Keď zomrela Eka, neostala jej žiadna rodina, ktorá by stála nad hrobom. Ani si nie sme istí, kto ju pochoval a kde presne.

Zármutok bez toho, že by ste to v sebe mohli uzavrieť, vám vie pekne posrať hlavu. Všetci máme spoločný prastarý inštinkt hlboko v kostiach: keď naši milovaní zomrú, je dôležité vidieť *dôkazy*. Na to sú pohreby. Slúžia pre naše dobro.

Možno nejaká starobylá nenávistná bytosť moju rodinu prekliala. Možno nie. Každopádne, Ekina strana rodiny, Sulidzeovci, vymrela rýchlo. Irakliho strana, Donauriovcí, bola zdecimovaná ešte predtým, ako sme ušli z Tbilisi. To sú moje dve polovice. Som napoly Eka a napoly Irakli. Ako moje meno – Saba Sulidze-Donauri.

Keďže moja potreba uzavrieť to v sebe ostala nenasýtená, svoj londýnsky život som žil v neustálych myšlienkach na mŕtvych. Rozmýšľal som, čo budú robiť večer, aké majú plány na víkend. Potom som si spomenul, že sú mŕtvi – miniatúra momentu, keď som sa o tom dozvedel, zachytená v snehovej guli. Za jeden hlt zlomeného srdca.

Bol som nimi posadnutý. Zvykol som ich zbadáť v tvárach cudzích ľudí, počuť ich hlasy v ruchu metra. V kradmých pauzách medzi mojimi myšlienkami mŕtvi oživali. A mne sa to páčilo.

Predstavoval som si, čo by v nejakej situácii povedala Lena alebo Eka, alebo Anzor, alebo Surik. Čoskoro sa mi do hlavy vkradli ich hlasy. Rozprával som sa s nimi, keď som potreboval, a zakrátko mi začali odpovedať.

Anzor, môj strýko – superhrdina, ktorý ma naučil všetko potrebné. Obetoval dva prsty budovaniu socializmu bolestivou metódou chybného hydraulického lisu v sovietskej automobilke. Hovoril pomalým, pokojným hlasom logiky.

Lena, moja spartánska stará mama. Dve svetové vojny, vytrvalé kŕmenie stalinizmom, komunistické pionierske tábory a nemeckí vojaci, ktorí po nej strieľali, zmenili jej chrbticu na oceľ.

Eka, matka, ktorá ostala, aby jej deti mohli ujsť. Keď sme sa rozprávali, obom sa nám lámali srdcia.

Surik, náš večne opitý sused a môj prvý kamarát. Bol Eke ako starší brat a vždy sa mu podarilo ma rozosmiať, nech sa dialo čokoľvek. Surik sa so mnou rozprával vždy, keď sa mu chcelo.

Nino, tá, ktorá uchovávala moje najmenejšie tajomstvo. Moja sestra vo všetkom okrem krvi. Jej hlas sa utišoval najťažšie.

Vedel som, že je kruté držať tieto hrubé karikatúry pri živote, ich smrti stále zavesené v priestore. Napokon som ich nadobro utíšil, jedného po druhom. Bolelo ma to rovnako ako ich.

Každopádne, chcem tým povedať, že Sandra na letisku nečakal žiaden uvítací výbor. Nikdy by tam však nenechal Irakliho samého. Sandro mal už skoro tridsať a potĺkal sa po vyprázdnenom oddelení štátnej správy, ktoré nikam neviedlo. Okrem kníh a prenajatého bytu nemal na konte nič. Jedného dňa teda pozastavil svoj londýnsky život, zbalil si kufor, kúpil jednosmernú letenku do Tbilisi a odišiel.

Najprv sme spolu hovorili každý deň. Vravel mi, aké ťažké je vystopovať Irakliho. S priezviskom *Sulidze-Donauri* vytlačenom v lesklom britskom pase mu tbiliská polícia veľmi nechcela pomôcť.

Irakli tiež prišiel na britský pas a čoskoro bolo jasné, že polícia nepohne ani prstom, kým na ňu nebude tlačiť britské veľvyslanectvo, a tomu sa zas nechcelo robiť niečo, čo mala riešiť gruzínska polícia.

„Niekedy ľudia proste zmiznú,“ povedal detektív Sandrovi a usmial sa. Niečo sa mi na ňom nezdalo, povedal mi Sandro.

Začal sám hľadať tam, kde sme kedysi bývali, v zaprášenom labyrinte Sololaki, bezcieľne sa potuloval po chatrných uliciach a medzi polorozpadnutými budovami. Začul, že niekto podobný Irakliemu sa potĺkal po pochybných miestnych baroch. Nič z toho však nevzišlo.

Vyvesil ďalšie plagáty. Stále nič. Našiel majiteľa hostela, ktorý spoznal Irakliho na fotke. Možno v tom hosteli prespal pred niekoľkými mesiacmi, možno nie. Ďalšia slepá ulička.

Potom natrafil na predavača, ktorý si Irakliho určite pamätal, ale len preto, lebo Irakli mu vtrhol do obchodíka a pýtal si vybavenie na stanovačku.

„Ten chlap vyzeral úplne vyšinuto,“ povedal predavač Sandrovi. „Hľadal stany a spacáky a ja tu predávam cigarety a časopisy.“

Sandro začal spomínať návrat do Londýna. Už tam bol celé týždne úplne sám, hľadal stopy, ktoré Irakli nechal v Tbilisi pred mesiacmi. Zdalo sa, že zúfalo čaká na indíciu, náznak, hocičo, čo by ho udržalo na správnej ceste. A asi to našiel, lebo situácia sa obrátila.

Sandrove e-maily prichádzali čoraz zriedkavejšie, rovnako ako predtým Irakliho. Nechcel sa rozprávať po telefóne. Predal svoj počítač a písal mi iba z internetových kaviarní. Aj to len pár slov.

V jeho poslednom e-maile stálo toto:

Našiel som Irakliho cestičku z omrvíniek. V jeho starom byte v Sololaki. Nemám čas to vysvetľovať.

Napišem, keď budem vedieť viac.

Sandro

A to je všetko – odvtedy sa mi Sandro neozval. Uplynuli týždne. Moje zúfalé e-maily a telefonáty na gruzínsku políciu, britské veľvyslanectvo a do tbiliských nemocníc ma nikam nedostali. Po celý čas som vedel, čo treba urobiť. Len som tomu nechcel čeliť...

TAK, TERAZ SOM TU A ČELÍM TOMU. Sedím v taxíku uprostred gruzínskeho Tbilisi. Šofér, volá sa Nodar, fajčí jednu za druhou, ako keby mu šlo o život. V meste sa deje niečo čudné. Mám pocit, akoby mi ušla nejaká dôležitá informácia, neznáme neznámo. Na to, ako je neskoro, na uliciach stojí veľa ľudí. Hrčia sa pod lampami, fajčia, rozprávajú sa a obzerajú sa ponad plecia.

Čím hlbšie sa ponárame do Tbilisi, tým je to zvláštnejšie. Na hoch stoja odparkované prázdne policajné autá a majáky im ticho

blikajú. Nodar prejde okolo radu zaparkovaných pikapov so zablatenými siluetami podobnými psom naloženými vzadu.

„To sú psy?“ spýtam sa.

Nodar ma ignoruje a hľadí cez čelné sklo. Pred nami stojí ďalšie tiché blikajúce policajné auto a blokuje nám cestu. Za ním zbadám vlniaci sa odlesk vody na mieste, kam voda nepatrí. Nodar strhne volant, aby sa vyhol veľkému nánosu naplaveniny, ktorá sa akosi prešmykla na cestu. Vlhké blato tlmí drnčanie nápravy. Vtedy pozriem pred seba a zbadám ho.

Na ceste rovno pred nami stojí nosorožec. Nodar sa zamračí a dupne na brzdu. Nosorožec odvráti obrovskú hlavu od Nodarových svetlometov zvláštne ľudským pohybom. Za nosorožcom stojí rozmliaždený výklad, samé sklo a chróm. *Swatch*, píše sa na rozbitej tabuli. Úhľadná výstavka vyliala svoje trblietavé vnútornosti na chodník. Za to určite môže nosorožec.

„Bože, to je nosorožec? Na ceste?“

Hlúčik ľudí stojí v bezpečnej vzdialenosti a pozoruje zviera. Policajt vykročí a mávne na nás, aby sme prešli.

„To nie je nosorožec. To je Boris.“

„Čože?“

„Hroch Boris.“

Krivý úsmev od Nodara.

„Nie, myslím tým, prečo je tu?“

Nodar otočí ku mne plešivejúcu hlavu. „Nepočul si o tom, čo?“ Zachechce sa.

„O čom?“

„Veľký bordel, brácho. Včera záplavy vyplavili zoo dole po prúde. Všetky zvieratá ušli. Vlky voľne pobehujú pri letisku, behajú nám tu pštrosy, v rieke Mtkvari plávajú tučniaky, po Sololaki chodí tiger.“

Vymenúva tie veci, zatiaľ čo žmúri a otáča volant dlaňou. Z pier mu visí cigareta a po centimetri sa s autom posúva okolo hrocha Borisa.

„Vitaj v Gruzínsku.“

Popri mojom okne sa mihne Borisov bok. Je veľký ako menšia dodávka. Cítim jeho pach. Vykloním sa a prejdem prstami po jeho sivej kôrovitej koži. Obráti hlavu a ukáže mi svoje obrovské riedke zuby a čierne oči veľké ako päť.

„Týchto idiotov som videl cestou na letisko pred dvomi hodinami. To chúďa zviera budú uháňať celú noc.“

Nodar zavrčí a podradí. Auto poskočí, ale nezastaví.

„Bývam neďaleko. Päť minút, brácho.“

Práve keď odbočujeme, počuť hlasné prasknutie. Otočím sa a zbadám, ako z hrochovho krku rastie červený kvietok na bielej stonke. Uspávacia šípka. Boris nijako nezareaguje, ani sa nemykne. Iba kráča za naším autom s tými atramentovými očami, akoby chcel povedať: „Pozor.“

Počkať, mal by som vám povedať, ako som sa vlastne dostal do Tbilisi.

V LONDÝNE, v mojom malom byte na Holloway Road, o ktorý som sa delil so spolubývajúcimi, som sa zbalil na neznáme dobrodružstvo. Keď som skončil, sadol som si medzi lesklé brožúrky, formuláre, firemné perá a kľúčenky a všetky ostatné hlúposti z práce obchodného cestujúceho, ktoré si našli miesto na každom rovnom povrchu v mojej izbe.

Mojou prácou bolo cestovať po krajine a hovoriť ľuďom zlé správy. Vo firemných klimatizovaných zasadačkách som svojmu publiku rozpovedal, že raz všetci umrú. Áno, vy tam vzadu, vy tiež. Obchodník so súdnym dňom, aspoň podľa Sandra.

Ako správny šmelinár som však mal na predaj zázračné elixíry. Ponúkal som dôchodkové a životné poistenie, investície a šetriače účty. Nezmyselné skratky, výnosy a percentá sa predávali, aby na tom zarobil môj zamestnávateľ. No aj preto, aby títo ľudia nepochopili to, čo som chcel povedať, až pridobre a hneď neodišli zo svojej práce.

Každý večer som to zo seba zmýval v sprche, ako keď si baník

umýva špinu z tela. Potom som stále dokázal veriť, že nejakým ne-nápadným rozprávkovým trikom sa mi podarí oklamať systém.

Každopádne, bolo to len chabé rozptýlenie. Nikoho som neoklamal. Práve som sa vracal na miesto, na ktoré som sa tak usilovne snažil zabudnúť.

Keď ubehol poriadny kus dlhej púte metrom na Heathrow, až na ritný koniec linky Piccadilly, vytiahol som tabletky proti úzkosti, ktoré mi dal spolubývajúci, aby som v lietadle zaspal. Dve nevinne modré tabletky zabalené vo vreckovke. Medzi neznámymi stanicami (Boston Manor, Osterley a radom Hounslowov) som si zdvojnásobil dávku a prehltol ich obidve. Dúfal som, že mi potom prestane tak búšiť srdce.

Zaúčinkovali pomaly, ale silno. Kým som prišiel na Heathrow, celú chrbticu som mal presiaknutú mágiou. Vznášal som sa cez bezcolnú zónu a ocitol sa v rade. Pri bráne 19-A som sa zamiloval do ženy, ktorá kontrolovala palubné lístky. Bola to dokonalá porcelánová bábika – bledá pokožka, karmínový rúž, mŕtve oči.

Upútal som jej pozornosť. Oči sa jej vyjasnili a upreli sa na mňa. Nedivím sa. Stál som tam poloroztopený a zísal na ňu bez žmurknutia. Videl som, ako sa roztomilo zamračila, ako maličké búrkové mračno na jej tvári. Nemyslel som na nič, len na to, ako by som ju poriadne vybozkával na tie miniatúrne červené pery a vzápätí sa nechal zatknúť.

„Ste v poriadku, pane?“ Prezerala si ma od hlavy po päty.

„Bojím sa lietania. Dal som si tabletku na spanie.“ Ukázal som si na hlavu. „Asi mi začína zaberáť.“

Cítil som, ako ma jej pozornosť opustila, ako keď slnko zájde za oblak.

„Tak si radšej choďte sadnúť, pane.“

Nezaujato sa na mňa usmiala a ukázala na dvere. Prešiel som k nim niekoľko krokov, zastal, upravil smer a skúsil to znovu. Nič si nevšimla.

Keď som sa usadil, tabletky začali *naozaj* účinkovať. Ako sme vzlietali, zavrel som oči a vymazal celý svet a všetko v ňom.

„Prepáčte, pane.“ Nieкто ma štuchal do pleca. „Pane?“

Keď som otvoril oči, videl som akurát svoje kolená. Hlavu som mal ako hrudu betónu a pery mi zlepili zaschnuté sliny.

„Prepáčte, pane. Pristávame v Kyjeve. Vráťte sedadlo do pôvodnej polohy a zaistite ho, prosím.“

Kyjevské letisko bolo opustené, až na tuhých fajčiarov kde-tu bdejúcich vo fajčiarskych búdkach. Letisko, postavené v počiatkoch Sovietskeho zväzu, bolo aj v roku 2010 ako cesta časom späť do ZSSR, teda okrem Leninových portrétov a vlajok s kosákom a kladivom. Na tom letisku som trčal celé hodiny a čakal na prestup.

Vtedy som mal prvý raz pocit, že niečo nie je v poriadku. Ako som sa potuloval po chodbách bez okien z drsného betónu, nieкто ma sledoval. Mrzutý chlap v koženej bunde s nevľúdnuou tvárou. Nemal so sebou nič, žiadne kufre, nijaký nákup. Vôbec nič. Pomyslel som si, že je to zvláštne.

Sadol si na opačnú stranu reštauračného oddelenia a díval sa, ako sa naphávam vlažným kapitalistickým Burger Kingom. On nič nejedol. Potom išiel za mnou do fajčiarskej búdky, kde sme obaja vyfajčili po tri cigarety za sebou. Dostal sa do polovice vety, kým som si uvedomil, že hovorí so mnou.

„... ísť do Tbilisi?“

„Prepáčte, čo?“

Skormútene sa na mňa pozrel, akoby mu bolo ľúto niečo, čo sa ešte nestalo. Cez cigaretový dym som to nevedel celkom rozoznať, ale možno mal rôznofarebné oči – jedno modré a druhé zelené.

„Pýtam sa, či *musíte* ísť do Tbilisi.“

„Čože? Áno. Prečo?“

Pokrútil hlavou. „Tbilisi nie je miesto pre vás. Čakajú vás tam len problémy, priateľu. Obráťte sa, choďte domov.“

„Kto ste?“

„Nikto.“

Zahasil polodofajčenú cigaretu a odišiel. Skúsil som ísť za ním, ale stratil sa mi. Neskôr som ho videl z okna lietadla, ako sa rozpráva

s personálom na ploche, zatiaľ čo moje lietadlo rolovalo. Pomyslel som si, že to asi bol len nevyspatý letiskový cvok.

Celý let do Tbilisi som sedel s otvorenými očami obklopený ospalým gruzínskym mumlaním a zísal na konček krídla, ako bliká osamelou červenou v obrovskej tme. Letuška obchádzala cestujúcich, pri každom sedadle sa zastavila a niečo zamrmľala po gruzínsky. Keď prišla k môjmu, mihla očami, ako keby sa snažila spomenúť si na niečo, čo sa učila naspamäť ako dieťa. Potom sa vystrela a zatvárala sa, akoby sa chystala recitovať básničku.

„Šetko f porjadku, pane?“ vyslovila.

Vyslúžila si tým niekoľko pohľadov od ostatných cestujúcich. Pozrel som sa na svoje oblečenie a uvažoval, prečo jej pripadá ako anglicky hovoriaci.

„Áno, ďakujem,“ odvetil som po gruzínsky.

Zadávala sa na písaciu podložku v rukách.

„Ste pán Sulidze-Donauri?“

Poobzeral som sa, akoby „pán Sulidze-Donauri“ bol niekto, koho som ešte pred sekundou videl, ale už ho nikde neviem nájsť.

„Uhm, áno.“

„Ďakujem, príjemný let,“ povedala a odišla.

Nikoho sa nepýtala na meno. Len mňa. Mal som vedieť, že sa niečo deje.

Keď kolesá lietadla udreli do tbiliského makadamu, všetci tlieskali. Kým sme rolovali k terminálu, zbadal som v diaľke zhluk svetiel. Mesto Tbilisi, moje dávno stratené rodisko. Hľadel som na ne ako obarený a žalúdok sa mi plnil ľadom. Začínal som si uvedomovať, ako veľmi na smiech je celá táto výprava.

Nočný vzduch vonku smrdel ako horúci makadam a rozliaty benzín. Na tbiliskom letisku som bol iba raz, keď som mal osem rokov. Vtedy som odchádzal, pasoval sa s koženým kufrom z čias Stalina, ktorý držali pokope dva opasky. Pamätám si, ako som ho vyhodil na vozík a hrdil sa, že som na to dosť silný.

Boli tam všetci – Irakli, Eka, Sandro, ešte aj moja starká a strýko. Vtedy sme boli posledný raz všetci spolu.